

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35)

RK:s diarienummer N2018/02915/BB

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till ny lagstiftning och därmed efterföljande förslag till förändrade uppdrag till kommunerna, regionerna och länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad och att utredningen saknar verksamhetsnytta.

Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från *"skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder"* till att fokusera på *"vilka typer av hushåll som inte utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov samt genomföra insatser för att möta dessa behov"*.

Länsstyrelsen avstyrker att regionen ska göra en regional analys av bostadsfrågorna. Länsstyrelsen anser att staten därmed frånhänder sig möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik genom att flytta uppgiften från länsstyrelsen till regionen. Den regionala bostadsmarknadsanalysen som länsstyrelsen tagit fram är ett viktigt objektivet verktyg för att skapa den nationella bilden.

Länsstyrelsen anser att den avtalsmodell som föreslås för länsstyrelserna är tveksam utifrån syfte, mål och utformning.

Utredningen gör dock en god beskrivning av problem på bostadsmarknaden, där många hushåll har svårt att tillgodose sina behov. Den ligger helt i linje med länsstyrelsernas tidigare slutsatser och iakttagelser i slutrapporten från Inträdesuppdraget *"Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande"*. Bland annat så synliggör betänkandet skillnaderna mellan bostadsförsörjning och markanvändningsplanering.

Länsstyrelsen delar också betänkandets analys av att det behövs en gemensam problembeskrivning och lägesbild hos det allmänna. Länsstyrelsen anser däremot att det finns en potential inom nuvarande lagstiftning och arbetsformer att ta fram detta.

Länsstyrelsen delar betänkandets förslag till att det behövs ytterligare åtgärder och lösningar inom nationell bostadspolitik samt att det kan vara en bra ide att ge Boverket uppdrag att bedöma behovet av bostäder på nationell och länsnivå.

Länsstyrelsen ser behov av att se över målet för bostadspolitiken utifrån synpunkter nedan men det är inget stöd för utredningen då yttrandet visar på att behövliga förändringar kan göras inom existerande lagstiftning.

Synpunkter på utredning och förslag

1. Länsstyrelserna avstyrker betänkandet förslag till NY LAG för bostadsförsörjningen och i den förslag till nytt arbetssätt och ny ansvarsfördelning.

- Länsstyrelsen saknar i betänkandet relevanta argument att överge dagens arbetssätt och ansvarsfördelning och upphäva dagens lagstiftning samt argument för att detaljreglera nytt arbetssätt i en ny bostadsförsörjningslag.
- Det går att utveckla dagens arbetssätt i riktning enligt betänkandet t ex är det möjligt att lägga en tydlig förväntan på kommunerna kring vilka problem de ska lösa inom ramen för befintliga arbetsformer och verktyg.
- Nuvarande lagstiftning kan med fördel istället förtydligas, både vad som ska ingå i t.ex. riktlinjer, men också ge andra aktörer, t ex länsstyrelsen, en skarpare roll, i likhet med ÖP frågor där Länsstyrelsens granskningsyttrande idag bifogas till översiktsplanen.

2. Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslag till förändrade uppdrag för kommunerna

- Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att det saknas skäl för kommunerna att fortsätta att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjning. Länsstyrelsen anser att framtagandet av riktlinjer har betytt mycket för samarbetet inom kommunen. De har kommit att fungera som en plattform för kommunens bostadsförsörjningsarbete.
- Länsstyrelsen delar inte betänkandets slutsats att dagens riktlinjer för bostadsförsörjning ska begränsas i innehåll och omfattning. Att kommunens riktlinjer ska fokusera på att kvantifiera behovet av nya bostäder och antal hushåll som behöver samhällets stöd för att lösa sina bostadsbehov.
- Dagens riktlinjer har i många fall haft en bredare utgångspunkt även om de, såsom påpekas i betänkandet, ibland saknat tydliga beskrivningar av insatser och handlingsplaner utifrån de mål som formulerats. Utifrån kommunernas mycket skilda förutsättningar och resurser är det också tveksamt att förvänta sig fullständigt likartade sätt att arbeta med uppgiften. Resurser och behov av att fortlöpande göra den här typen av bedömningar varierar starkt mellan olika kommuner.

3. Länsstyrelsen avstyrker betänkandets förslaget att regionerna får i uppdrag att ta fram regionala analyser.

- Genom att flytta analysarbetet från länsstyrelsen till regionen frånhänder sig staten möjlighet att hålla en samlad statlig bostadspolitik. Bostadsmarknadsanalyserna som länsstyrelserna tar fram är viktiga objektiva verktyg för att skapa en nationell bild.
- Länsstyrelserna anser att dagens regionala bostadsmarknadsanalyser som länsstyrelserna har i uppdrag att ta fram redan idag fungerar som en plattform för den regionala dialogen och är en utgångspunkt för den regionala arenan mellan region, länets kommuner och länsstyrelsen. Idag genomförs den regionala dialogen på olika sätt men inte alltid som ett gemensamt möte. Flera län träffar samtliga kommuner i länet enskilt, för att belysa bostadssituationen i kommunen. Flera län har form av samverkansplattform där regionen finns representerad, såsom t ex "Skånskt bostadsnätverk" i Skåne och "Forum för samhällsplanering" i Västernorrland.

4. Länsstyrelsen avstyrker att samordningen flyttas från länsstyrelsen till regionerna.

- Länsstyrelsen anser att det går att utveckla dialogen i länen genom justering av nuvarande lagstiftning. Det finns t ex möjlighet att utveckla samrådet kring kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning till en dialog mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen.

5. Länsstyrelsen saknar en beskrivning av verksamhetsnytta i betänkandet.

- Länsstyrelsen anser att den nya bostadsförsörjningslagen inte är ändamålsenligt utformad utifrån de problem som betänkandet har identifierat på bostadsmarknaden - att leda till bättre möjligheter att få en bostad för dem som av olika skäl har det svårt på bostadsmarknaden.
- Länsstyrelsen är mycket tveksam till den nya lagens förskjutning av det kommunala ansvaret från *"skapa förutsättningar för alla i kommunen ska leva i goda bostäder"* till att fokusera på insatser för *"hushåll som utan samhällets stöd kommer att lösa sina bostadsbehov"*
- Utredningens föreslag till ny lagstiftning syftar till att reglera formerna för dialog mellan aktörerna. Länsstyrelsen anser att lagstiftningen och den statliga bostadspolitiken istället bör sätta upp mål för vad man ska uppnå med bostadsförsörjningsarbetet.
- Länsstyrelsen ser stora möjligheter att utveckla nuvarande lagstiftning i syfte tydliggöra vad som ska uppnås med bostadsförsörjningsarbetet, så att arbetet leder till verksamhetsnytta.

6. Länsstyrelsen är tveksam till den avgränsning som betänkandet har valt för sitt uppdrag och avstått från att behandla bostadens kvalitet samt redovisa kopplingen med bostadsförsörjningsplaneringen och infrastrukturplaneringen.

- Länsstyrelsen saknar en analys av "godtagbar bostad" i betänkandet. Länsstyrelsen anser att det varit lämpligt i sammanhanget att problematisera kring detta.
- Länsstyrelsen anser att det behövs tydligare koppling mellan bostadsförsörjningsplaneringen och infrastrukturplaneringen. Detta perspektiv har betänkandet avstått från att behandla.

7. Länsstyrelsen är kritiska till betänkandets val av avtalslösning.

- Länsstyrelserna föreslås få uppdrag att medfinansiera insatser via skrivande av avtal. Förslagen kring denna uppgift är mycket otydligt utformade då varken vilken typ av insatser som är tänkt att genomföras eller ekonomisk omfattning beskrivs. Det är därför svårt att egentligen ta ställning till förslaget.
- Om syftet är att skapa insatser som påverkar invånarnas möjlighet att tillgodose behoven är de inte lämpliga att bedriva som kortsiktiga projekt med begränsad räckvidd. När budgeten samt inriktningen för vilka insatser som ska prioriteras ändras årligen skapas mycket litet utrymme för att genomföra fleråriga insatser, något som med tanke på att det berör strukturella frågor, är nödvändigt.
- Betänkandet föreslår att bedömningar av insatser m.m. ska göras av såväl kommuner som länsstyrelserna, Boverket och ytterst Regeringen. Detta riskerar att skapa oklarheter om den långsiktiga prioriteringen av vilka insatser som bör genomföras. Samtidigt kvarstår att kommunerna har det yttersta ansvaret för att formulera behov av och genomföra insatser.

8. Länsstyrelsen delar betänkandet analys av dagens situation.

- Länsstyrelsen ser positivt på att betänkandet har tagit del av länsstyrelsernas slutsatser och iakttagelser i rapporteringen av länsstyrelsernas Inträdesuppdrag; "Bostadsförsörjning är mer än bostadsbyggande".

9. Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till att aktörerna behöver en gemensam problembeskrivning över bostadsbristen.

- Länsstyrelsen anser att den gemensamma problembeskrivningen går att ta fram inom ramen för befintlig lagstiftning och nuvarande ansvarsfördelning.
- Under senaste åren, mycket på länsstyrelsernas särskilda uppdrag kring inträdet på bostadsmarknaden, har samverkan i länen utvecklas på ett positivt sätt och samsyn kring problem och förutsättningar ökat samt underlättat kommunernas arbete med bostadsförsörjningen.

10. Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till att statliga och kommunala insatser samordnas

- Länsstyrelsen anser att det inom ramen för nuvarande lagstiftning och reglering finns stora möjligheter att samordna statliga och kommunala insatser.
- Regeringen har möjligheter att ge länsstyrelsen nya uppdrag i linje med betänkandet förslag inom ramen för regleringsbrev eller förändring av nuvarande lagstiftning.

11. Länsstyrelsen ställer sig bakom betänkandet förslag till Boverkets utvidgade uppdrag.

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget till Boverkets utvidgade uppdrag i stort, då det är välkommet att ökad kunskap om bostadsmarknadens funktion och möjlighet att tillgodose invånarnas behov tas fram.
- Boverkets uppdrag att definiera bostadsbristen är dock komplext och det finns en uppenbar risk att modellen inte blir enkelt tillämpbar för kommunerna när de ska göra sina bedömningar av lokala behov. Övergripande bedömningar baserade på olika modeller kan inte göra anspråk på att vara den enda bilden men att de är viktiga underlag för att ur ett bredare perspektiv bedöma behoven av bostäder på lokal nivå. Bedömningarnas innehåll och användbarhet på kommunal nivå bör därför omprövas fortlöpande.
- Länsstyrelsen kan av betänkandet inte utläsa om nuvarande bostadsmarknadsenkät (BME) kommer att finnas kvar vid förändrade uppdrag. Länsstyrelsen förutsätter att BME finns kvar och utvecklas. Den är ett viktigt verktyg som ger direktbilden av kommunernas bedömningar och arbete.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande länsråd Daniel Gustafsson efter föredragning av utredare Johan Åkesson. I den slutliga handläggningen har även Stina Petterson, enhetschef samhällsbyggnadsenheten deltagit.

Daniel Gustafsson

Johan Åkesson
Samhällsbyggnadsenheten